

BREZİLYA İLE TARIM SEKTÖRÜNDEKİ İŞBİRLİĞİ FIRSATLARI

Türkiye'nin 1-24 arası fasıllardaki tarım ürünleri ihracatı 2019 yılında önceki yıla kıyasla %16, 2020 yılında ise önceki yıla kıyasla %5 oranında artış göstermiş; 2020 yılı ihracatı 21 milyar dolara ulaşmıştır.

Tarım sektöründe Türkiye'nin ihracatında ilk sırada yenilen meyveler ile sert kabuklu meyveler (%23), sebze ve meyvelerden elde edilen müstahzarlar (%11), hububat (%10), yenilen sebzeler (%7) ve hayvansal ve bitkisel yağlar (%6,6) gelmektedir.

TÜRKİYE'NİN TARIM ÜRÜNLERİ İHRACATINDA İLK 10 ÜRÜN (1-24. FASILLAR)							
GTİP	ÜRÜN ADI	İhracat - 2019 (\$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat - 2020 (\$)	Değişim (%)	Pay (%)
08	YENİLEN MEYVELER VE SERT KABUKLU MEYVELER	4.589.456.037	15,88	23,27	4.830.862.206	5,26	23,34
20	SEBZELER, MEYVELER, SERT KABUKLU MEYVELER VE BİTKİLERİN DİĞER KISIMLARINDAN ELDE EDİLEN MÜSTAHZARLAR	2.088.256.486	9,46	10,59	2.363.783.101	13,19	11,42
19	HUBUBAT, UN, NIŞASTA VEYA SÜT MÜSTAHZARLARI, PASTACILIK ÜRÜNLERİ	1.912.227.380	9,88	9,69	2.080.669.107	,81	10,05
07	YENİLEN SEBZELER VE BAZI KÖK VE YUMRULAR	1.270.826.779	17,05	6,44	1.434.317.364	12,86	6,93
15	HAYVANSAL VE BİTKİSEL KATI VE SIVI YAĞLAR, YEMEKLİK KATI YAĞLAR, HAYVANSAL VE BİTKİSEL MUMLAR	1.009.157.956	1,59	5,12	1.385.938.648	37,34	6,69
11	DEĞİRMENCİLİK ÜRÜNLERİ, MALT, NIŞASTA, İNÜLİN, BUĞDAY GLUTENİ	1.309.020.836	5,99	6,64	1.187.643.663	- 9,27	5,74
03	BALIKLAR, KABUKLU HAYVANLAR, YUMUŞAKÇALAR VE SUDA YAŞAYAN DİĞER OMURGASIZ HAYVANLAR	969.006.304	10,17	4,91	1.014.234.061	4,67	4,90
24	TÜTÜN VE TÜTÜN YERİNE GEÇEN İŞLENMİŞ MADDELER	909.792.974	- 9,89	4,61	909.343.235	- 0,05	4,39
21	YENİLEN ÇEŞİTLİ GIDA MÜSTAHZARLARI (KAHVE HÜLASALARI, ÇAY HÜLASALARI, MAYALAR, SOSLAR, DİYET MAMALARI, VB.)	763.786.326	2,77	3,87	808.148.140	5,81	3,90
17	ŞEKER VE ŞEKER MAMULLERİ	641.105.911	6,86	3,25	670.450.504	4,58	3,24
Genel Toplam		19.725.981.546	11,62	100,00	20.701.879.071	4,95	100,00

Brezilya'nın toplam tarım ithalatı ise 2020 yılında 10 milyar dolar olmuş; ilk sırada hububat (%20), hayvansal ve bitkisel yağlar (%11), içecekler (%10), balıklar (%8) ve değirmencilik ürünleri (%6) gelmiştir. Görüleceği üzere Brezilya'nın dünyadan en fazla ithal ettiği tarımsal ürünler ile Türkiye'nin dünyaya en fazla ihraç ettiği tarımsal ürünler arasında hububatlar ve hayvansal ve bitkisel yağlar örtüşmektedir.

BREZİLYA’NIN DÜNYADAN TARIM ÜRÜNLERİ İTHALATINDA İLK 10 ÜRÜN (1-24. FASILLAR)

GTİP	ÜRÜN ADI	İthalat - 2019 (\$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat - 2020 (\$)	Değişim (%)	Pay (%)
10	Cereals	2.145.871.845	5,73	19,60	2.108.215.994	- 1,75	19,58
15	Animal or vegetable fats and oils; Others	915.517.604	- 14,34	8,36	1.226.397.466	33,96	11,39
22	Beverages, spirits and vinegar	1.269.503.106	- 8,31	11,60	1.049.304.475	- 17,35	9,74
03	Fish and crustaceans, molluscs and other aquatic invertebrates	1.216.994.025	- 3,81	11,12	858.945.518	- 29,42	7,98
11	Products of the milling industry; Malt; Starches; Inulin; Wheat gluten	733.873.749	24,83	6,70	682.139.977	- 7,05	6,33
04	Dairy produce; birds' eggs; natural honey; others	477.446.834	- 5,22	4,36	575.195.529	20,47	5,34
08	Edible fruit and nuts; peel of citrus fruits or melons	613.961.882	- 5,75	5,61	548.183.975	- 10,71	5,09
07	Edible vegetables and certain roots and tubers	514.601.746	29,92	4,70	538.744.807	4,69	5,00
20	Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants	548.634.363	3,53	5,01	512.369.335	- 6,61	4,76
12	Oil seeds and oleaginous fruits; Grains, Seeds, others	254.550.016	- 4,41	2,32	474.205.080	86,29	4,40
TOPLAM		10.948.417.800	- 0,93	100,00	10.769.262.081	- 1,64	100,00

• Bitkisel ürünler

Brezilya’ya ihracat izniniz bulunan bitkisel ürünler, domates (tohum), biberiye (kuru), fındık (meyve), soğan (tohum), kimyon (tohum, kuru), kayısı (yaş ve kuru meyve), rezene (kuru), incir (kuru meyve), tütün (yaprak), anason (kuru), nohut (kuru), mercimek (kuru), defne yaprağı, kavun (tohum), adaçayı (tohum), kekik (kuru), üzüm (kuru meyve) şeklindedir.

Kuru meyveler:

Türkiye, Brezilya şirketleri tarafından kuru meyve tedarikçisi olarak tanınmaktadır. 2020 yılında Türkiye, 14,3 milyon dolar ile Brezilya’nın ithalatında %32 pay ile ikinci sırada bulunmaktadır¹. 2020 yılındaki pandemi koşullarına karşın Brezilya’nın ülkemizden kuru meyve ithalatı, bir önceki yıla kıyasla %12 oranında artmıştır. Brezilya’nın ithalatında ilk sırada Arjantin (%50) gelmekte, ülkemizden sonra ise sırasıyla Şili (%15), Çin (%2) ve ABD (%1) ilk sıralarda yer almaktadır.

2020 yılında Brezilya’ya kuru meyve ihracatımızda en fazla paya sahip ürün kuru kayısılar (14,3 milyon dolar) olmuş, ardından diğer kuru meyveler (6 bin dolar) gelmiştir. Fındık ihracatımız ise 2019 yılında 10 bin dolar seviyesinde gerçekleşmiş olmakla birlikte 2020 yılında bu üründe Brezilya’ya ihracatımız bulunmamaktadır. Türkiye’nin 2020 yılında dünyaya toplam kuru meyve ihracatı ise önceki yıla kıyasla %3,11 oranında artarak 300 milyon dolara ulaşmıştır. İhracatımızda ilk sırada ABD (%15), Almanya (%13), İngiltere (%9), Fransa (%8), ardından ise %5 payla Brezilya gelmektedir. Bu çerçevede Brezilya’ya ihracatımızda kuru kayısının yanı sıra, fındık, kuru incir ve kuru üzüm ihracatımızda da büyük bir potansiyel olduğu değerlendirilmektedir.

Kuru meyvelerin ithalatı Brezilya Tarım, Hayvancılık ve Gıda Tedariki Bakanlığı’nın (MAPA) iznine tabi olup, Türkiye’den Brezilya’ya kuru meyve ihracatı izniniz bulunmaktadır.

¹ Brezilya Ekonomi Bakanlığı verileri

BREZİLYA'NIN KURU MEYVE İTHALATINDA İLK 10 ÜLKE				
Ülke	2019 (\$)	2020 (\$)	Pay (%)	Değişim (%)
Arjantin	16.329.808	22.574.994	49,75	38,24
Türkiye	12.744.578	14.327.216	31,57	12,42
Şili	3.546.999	6.704.259	14,77	89,01
Çin	1.296.384	813.244	1,79	- 37,27
ABD	503.328	568.820	1,25	13,01
İspanya	-	159.014	0,35	
Tayland	104.036	61.750	0,13	- 40,65
Özbekistan	-	39.025	0,08	
Vietnam	-	27.702	0,06	
Sırbistan	-	26.658	0,05	
TOPLAM	34.654.492	45.373.265	100,00	30,93

Tohum:

Brezilya'ya domates, soğan, kimyon, kavun ve adaçayı tohumu ihracat iznimiz bulunmaktadır. Biber, kabak, salatalık, karpuz ve patlıcan tohumu ihracatı için ise izin süreci başlatılmıştır.

Brezilya'ya özellikle sebze tohumları konusunda önemli ihracat potansiyelimiz bulunmaktadır. Türkiye'nin dünyaya tohum ihracatı 2019 yılında 51 milyon dolar, 2020 yılında ise 47 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Brezilya'ya tohum ihracatımız ise 2019 yılında 100 bin dolar olup 2020 yılında ihracatımız bulunmamaktadır².

Brezilya'nın dünyadan tohum ithalatı ise 2019 yılında 96 milyon dolar, 2020 yılında ise 91 milyon dolar olmuştur. İthalatında ilk sırada Şili (%12), ABD (%11), Tayland (%10), Arjantin (%10) ve Çin (%8) gelmektedir³.

(Başvurulara ilişkin son durum:

Biber: 01/04/2020 tarihinde Brezilya Tarım Bakanlığı, Teknik, Sağlık ve Bitki Sağlığı Konuları Bölümü tarafından **risk analizinin başlatıldığı bildirilmiştir, domates tohumunu ardından ikinci sırada değerlendirilmektedir.**

Ihracat yapmak isteyen firma: Yüksel Tohumculuk)

- **Hayvansal ürünler**

Brezilya'ya hayvansal ürünlerin hiçbirinde ihracat iznimiz bulunmamaktadır. Bununla birlikte ihracat izin süreci başlatılmış ürün grupları, koyun ve keçi bağırsakları, balık ve balıkçılık ürünleri ile süt ve süt ürünleri şeklindedir.

(Başvurulara ilişkin son durum:

Koyun ve keçi bağırsakları: 27/05/2019 tarihinde Türk makamı tarafından sunulan belgeler **Brezilya Tarımsal Savunma Sekreterliği tarafından incelenmektedir.**

² T.C. Ticaret Bakanlığı verileri

³ Brezilya Ekonomi Bakanlığı verileri

Balık ve balıkçılık ürünleri: 21/11/2018 tarihli mektupta, Brezilya Tarım Bakanlığı tarafından hayvan sağlığı ve ithalat gereksinimleri hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Türkiye Tarım Bakanlığı tarafından kendilerine 2018 yılında ulaşmadığı ifade edilen mektuplar Brezilya Tarım Bakanlığı'ndan yeniden temin edilerek 26/02/2020 tarihinde yeniden Türkiye Tarım Bakanlığı'na iletilmiştir. **Konuya ilişkin olarak Türkiye Tarım Bakanlığı tarafından görüş ve açıklama beklenmektedir.**

Süt ürünleri: 24/12/2019 tarihinde, Türk makamı tarafından sunulan belgeler Brezilya Tarım Bakanlığı Tarımsal Savunma Sekreterliği tarafından incelenmiş; 05/11/2020 tarihinde Ataşeliğimize iletilen bir mektup ile Tarım ve Orman Bakanlığımızdan ilave bilgi ve açıklama talep edilmiştir. MAPA'nın mektubu, 11/11/2020 tarihinde Ticaret Bakanlığımıza iletilmiştir.

İhracat yapmak isteyen firmalar: MuratBey Peynirleri, Ekiciler Süt, Ekso Süt, Teksüt, Pınar Süt, Kaanlar, Malkara Birlik, Unilever.)

- **Buğday unu**

Tropik iklimi nedeniyle Brezilya, buğday unu ithalatına bağımlıdır. Arjantin, Paraguay ve Uruguay tarihsel olarak ülkenin en büyük ortakları arasındadır. Bununla birlikte, 2013 yılında Arjantin'de buğday krizi zirveye ulaştığında, Brezilya şirketleri, Türkiye'den yaklaşık 490 bin dolar tutarında buğday unu ithal ederek, alternatif tedarikçilerle ilgilenmeye başlamışlardır. 2014 yılında Brezilya'nın Türkiye'den buğday unu ithalatı %595 oranında artarak 3,4 milyon dolar olmuştur. Bununla birlikte 2014 yılından bu yana Brezilya'nın ülkemizden buğday unu ithalatı giderek düşmüş, 2019 ve 2020 yıllarında ülkemizden ithalat gerçekleştirilmemiştir.

Söz konusu üründe Arjantin, Uruguay ve Paraguay'ın yanı sıra ülkemizin de alternatif bir tedarikçi olarak tanınmasının ihracatımızı yeniden olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

BREZİLYA'NIN BUĞDAY UNU İTHALATINDA ÜLKELER⁴

Ülke	2020 (\$)	2019 - (\$)	2018 - (\$)	2017 - (\$)	2016 - (\$)	2015 - (\$)	2014 - (\$)	2013 - (\$)	2012 - (\$)
Arjantin	68.635.169	104.278.408	96.754.262	98.209.498	97.042.185	85.358.519	91.238.232	54.183.013	230.352.724
Uruguay	4.354.783	5.520.441	3.160.136	1.797.010	3.895.742	4.198.305	12.782.240	18.130.398	11.325.483
Paraguay	2.982.666	5.395.320	6.123.065	8.610.327	8.025.936	4.778.771	4.630.293	26.916.432	5.015.810
İtalya	2.913.592	2.421.351	1.855.491	1.313.907	767.420	971.182	630.974	551.816	450.325
Fransa	1.228.066	1.321.418	925.841	556.151	313.713	216.665	142.892	203.162	29.715
Hollanda	368.116	94.485	79.699	66.747	52.033	12.773	362.403	108.536	-
ABD	242.119	184.755	187.395	224.814	176.815	100.008	102.892	89.760	132.206
Almanya	44.822	4.433	958	777	1.124	757	1.362	-	4.518
İngiltere	39.881	49.338	24.674	16.866	17.274	16.788	61.405	36.658	38.200
Yunanistan	35.576	118.257	85.834	109.466	23.331	13.720	15.472	-	-
Belçika	17.233	8.727	526.490	980.907	1.102.834	400.506	68.351	152.777	64.636
İspanya	11.701	17.856	-	-	-	-	-	-	-
Portekiz	2.535	60.354	58.515	47.267	22.318	11.162	22.034	4.815	1.179
Çin	372	-	1.121	117.519	193.887	158.832	73.797	-	420
Rusya	-	7.514	-	19	-	-	-	-	-
Avusturya	-	177	-	126	-	1.926	-	-	-
Kanada	-	-	59.040	432.960	59.040	16.400	409.631	571.313	662.200
Guadeloupe	-	-	17.288	-	-	-	-	-	-
Türkiye	-	-	15.211	-	66.104	33.548	3.405.170	490.441	-
İsrail	-	-	-	3.700	3.147	2.584	-	-	-
Çekya	-	-	-	159	-	-	-	-	-
Peru	-	-	-	-	24.072	41.036	641.093	-	-
Japonya	-	-	-	-	48	-	-	-	-
Surinam	-	-	-	-	-	100.771	216.835	-	-
Lübnan	-	-	-	-	-	11.484	9.928	-	-
Hindistan	-	-	-	-	-	-	17.011	-	-
Avustralya	-	-	-	-	-	-	-	4.933	-
Tayvan	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	80.876.631	119.482.834	109.875.020	112.488.220	111.787.023	96.445.737	114.832.015	101.444.054	248.077.416

⁴ Brezilya Ekonomi Bakanlığı verileri

- **Zeytinyağı**

2020 yılı itibariyle Brezilya'nın en büyük 10. zeytinyağı tedarikçisi olan Türkiye'nin Brezilya'ya zeytinyağı ihracatı 2020 yılında önceki yıla kıyasla %90 azalarak 73 bin dolar tutarında gerçekleşmiştir. Brezilya'nın halihazırdaki en büyük tedarikçileri Portekiz (%67), İspanya (%15), Arjantin (%6), Şili (%5) ve İtalya'dır (%4). Türkiye'nin 2020 yılında Brezilya'nın zeytinyağı ithalatındaki payı ise %0,02 olmuştur⁵. Türkiye'nin 2020 yılı dünyaya zeytinyağı ihracatı ise önceki yıla kıyasla %10 azalarak 129 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir⁶.

Türk şirketlerinin, orta kalite sızma zeytinyağının yanı sıra Brezilya halkı tarafından birinci sınıf (Premium) zeytinyağı olarak algılanan zeytinyağı adı altında ihracat yaparak paylarını artırabilecekleri değerlendirilmektedir. Zeytinyağı ihracatçısı firmalarımızdan özellikle APAS fuarı gibi büyük gıda fuarlarına katılarak Brezilya pazarına girenler bulunmaktadır.

- **Gübreler**

Brezilya büyük ölçüde gübre ithalatına bağımlı olup, 2019 yılında 9 milyar dolar, 2020 yılında ise 8 milyar dolar tutarında gübre ithalatı yapmıştır. İthalatında ilk sırada Rusya (%22), Fas (%11), Kanada (%10), Çin (%7) ve Belarus (%6,6) gelmektedir. Türkiye'den ise 2019 yılında 934 bin dolar, 2020 yılında ise 17 milyon dolar tutarında gübre ithal etmiştir. Böylece Türkiye, Brezilya'nın gübre ithalatında %0,21 payla 28. sırada yer almıştır⁷.

Türkiye ise 2020 yılında 2019 yılına göre %8,5 artışla 375 milyon dolar gübre ihraç etmiş olup, ihracatında ilk sırada Irak (%23), İtalya (%7), Hindistan (%6), Ukrayna (%6) ve Suriye (%4) gelmektedir. Brezilya ise, %1,62 payla 2020 yılında Türkiye'nin ihracatında 17. sırada yer almaktadır⁸.

- **Tarım alet ve makineleri**

Son on yılda Brezilya'nın tarımsal üretiminde makineleşme yoğunlaşmıştır. Günümüzde tarımda kullanılan makinelerin en az %30'unun 5 yaşın altında olduğu tahmin edilmektedir.

Tarım alet ve makinelerinin Türkiye'nin ihracatındaki payı giderek artmaktadır. Türkiye 2000 yılında toplam 14 milyon dolar tarım alet ve makineleri ihracatı yapmışken, bu rakam 2020 yılına gelindiğinde 960 milyon dolar olmuştur. Tarım alet ve makine ihracatımızda ilk sırada ABD (%16), İtalya (%14), Irak (%10), Özbekistan (%6) ve Azerbaycan (%5) gelmektedir. Brezilya ise Türkiye'nin 2020 yılı tarım alet ve makineleri ihracatında %0,11 payla 80. sırada gelmektedir. Brezilya'ya özellikle traktörler ve hasat makineleri gibi ürünlerde önemli ihracat potansiyelimiz bulunmaktadır.

⁵ Brezilya Ekonomi Bakanlığı verileri

⁶ T.C. Ticaret Bakanlığı verileri

⁷ Brezilya Ekonomi Bakanlığı verileri

⁸ T.C. Ticaret Bakanlığı verileri

TÜRKİYE'NİN BREZİLYA'YA TARIM ALET VE MAKİNELERİ İHRACATI ⁹				
GTİP	ÜRÜN ADI	2019 (\$)	2020 (\$)	Değişim (2020/2019 %)
870194	TRAKTÖRLER (8709 POZİSYONUNA GİREN TRAKTÖRLER HARİÇ); 75 KW < MOTOR GÜCÜ <= 130 KW	31.662	287.880	809,23
843390	HASAT MAKİNELERİNE AİT AKSAM; PARÇALAR		287.425	
870193	TRAKTÖRLER (8709 POZİSYONUNA GİREN TRAKTÖRLER HARİÇ); 37 KW < MOTOR GÜCÜ <= 75 KW	366.380	214.765	- 41,38
843359	DİĞER HASAT MAKİNELERİ	144	95.000	65.872,22
842482	TARIMA VEYA BAHÇECİLİĞE AİT DİĞER CİHAZLAR	127.063	93.739	- 26,23
847810	TÜTÜNÜN HAZIRLANMASINA VE İŞLENMESİNE MAHSUS MAKİNE VE CİHAZLAR		32.500	
843610	HAYVAN YEMLERİNİ HAZIRLAMAYA MAHSUS MAKİNE VE CİHAZLAR		23.326	
843680	TARLA, BAHÇE, ORMANCILIK, ARICILIK İÇİN DİĞER MAKİNE-CİHAZLAR		19.103	
842441	TARIM VEYA BAHÇECİLİKTE SIVI VEYA TOZ HALİNDEKİ MADDELERİ PÜSKÜRTMEYE YARAYAN PORTATİF CİHAZLAR	2.213		
843290	TARLA, BAHÇE TARIMINDA, ORMANCILIKTA KULLANILAN MAKİNENİN AKSAM, PARÇASI			
843629	KÜMES HAYVANCILIĞINA MAHSUS DİĞER MAKİNE VE CİHAZLAR	1.840		
843691	KÜMES HAYVANCILIĞI/CİVCİV ÇIKARTMA MAKİNELERİNİN AKSAM, PARÇALARI	9.653		
843699	DİĞER TARLA, BAHÇE, KÜMES VB.MAKİNE VE CİHAZLARIN AKSAM, PARÇALARI	1.197		
847890	TÜTÜNÜ HAZIRLAYAN VE İŞLEYEN MAKİNELERİN AKSAM, PARÇALARI			
GENEL TOPLAM		540.152	1.053.738	

Ticaret Bakanlığı Özel Nitelikli Alım Heyetleri / Özel Nitelikli Sanal Alım Heyetleri:

Ticaret Bakanlığı'nca, Türk pazarı ve Türk ürünlerine ilgisi olan Brezilyalı büyük ithalatçı firmalar için, söz konusu firmaların taleplerine göre özelleştirilmiş özel nitelikli alım heyeti programları düzenlenmektedir. Brezilyalı firmalar Türkiye'ye davet edilerek, bu firmalar için fuar ziyaretleri, firma ziyareti, B2B toplantı ve firma tarafından talep edilecek diğer unsurların eklendiği özel programlar hazırlanmaktadır. Program çerçevesinde Brezilyalı firmaların konaklama ve/veya uçuş masrafları Ticaret Bakanlığı'nca karşılanmaktadır.

Covid-19 pandemisi nedeniyle halihazırda fiziksel ortamda gerçekleştirilemeyen söz konusu özel nitelikli alım heyetleri sanal ortama taşınmıştır. Bu çerçevede, Brezilyalı ithalatçı firmaların talep ettikleri sektörlerde firmalar için özelleştirilmiş sanal B2B toplantılar gerçekleştirilmekte, firmaların Türk ihracatçılar ile tanışmaları ve Türk ürünleri hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmaktadır. Tarım sektörü başta olmak üzere her türlü sektörde Türkiye'den ithalatla ilgilenen Brezilyalı firmalar için sanal özel nitelikli alım heyetleri düzenlenmesi mümkündür.

Bilgilerine arz ederim.

⁹ T.C. Ticaret Bakanlığı verileri